

БЛОГЕРАМА – РАЗБИЈАЊЕ СТЕРЕОТИПА

У констатацији да је Блогерама курс посвећен креативном писању блогова који су за матуранте новосадских средњих школа организовали Матица српска, Филозофски факултет у Новом Саду и новосадска софтверска компанија Ајпикс (EPIX) нема ничег погрешног. Она, вјероватно, илуструје и најчешћи опис Блогераме у периоду њеног најављивања, јер тада се о њој није ни могло рећи много више. Сада, када је читав пројекат званично завршен, прва реченица једноставно нема довољно снаге да опише Блогераму, јер је она временом постала читав један свијет чија се унутрашњост може само наслутити, али не и потпуно доживјети погледом на велелепне, чврсте и ауторитативне бедеме који су међусобним приближавањем омогућили његов настанак. Другим ријечима, привлачност унутрашњости тог свијета више не зависи само од љепоте и (симболичке) моћи његових бедема, већ та унутрашњост сада сама заврјеђује такве бедеме.

Не треба, међутим, олако одустати од *прве реченице*: њен наизглед чисто информативан и безличан тон учиниће таман толико да ум свикао само на информације од ове реченице ни не добије ништа више од тога – од информације. За разлику од таквог ума, гдје ће се и ова информација изгубити на запуштеном ђубришту осталих, неки други ум, онај у којем и даље има простора за неометано струјање чистог ваздуха, испод сувопарне љуштуре наслутиће сочан плод који се обично не добија од информације већ од приче. Тај плод зове се поента, односно смисао. Сада се види да поменута информација није била сама себи циљ, већ је жељела да наговјести могућност приче коју чак ни не морамо да прочитамо до краја да бисмо схватили да је добра. Довољно је само да отворимо корице и прочитамо први ред...

Повезивање и сарадња Ајпикса, Матице и Одсека за српску књижевност (тј. њеног Центра за истраживање и популаризацију српске књижевности), оличена у пројекту Блогерама, разбија неколико опасних стереотипа и предрасуда. Оне нису опасне само зато што долазе од тзв. „професионалних незналица”, нити зато што долазе од стране незналица сваке врсте, већ зато што такво (не)знање и такве (не)истине имају

дејство разарајућег канцера једног народа/друштва. За почетак, поменута сарадња показује да међусобно различита знања *и*пак нису затворена једно за друго, те да је тек њиховим повезивањем могуће направити нешто што надилази сваку појединачност. У овом случају то је знање које посједује књижевност и знање које посједује технологија, а форма блога, у којој интернет постаје простор који књижевност исписује, само је један од облика оваквог споја.

Поменута сарадња није дала квалитет зато што су у њој учествовале неке традиционалне институције и неке модерне компаније, већ зато што су те институције и та компанија, свака за себе, истовремено и традиционалне и модерне. Отуда им, ваљда, и слух за оно што је различито, што је другачије, али што је поштено и квалитетно. Спој традиционалног и модерног, мада за неке и даље непојмљив, представља једини могући отпор нестајању у потапајућим таласима глобализације и једну моћну цјелину. Та цјелина моћна је управо зато што је у стању да историјско сјећање, национални идентитет и вриједности које ова култура посједује сачува од заборава, а да истовремено буде модерна, савремена и сввремена, ни у чему не каскајући за свијетом, већ нудећи том свијету нешто ново што ће га употпунити и по чему ће она у том свијету бити препознатљива, видљива и јединствена. Од Матице српске и њеног *Лейоуиса*, или од српске књижевности, који заиста представљају симбол интегрисања традиционалног и модерног, те симбол континуитета, то се заиста и очекује, али охрабрујуће дјелује и чињеница да једна компанија попут Ајпикса, која је за кратко вријеме направила озбиљне послове и у свјетским размјерама, учествује у оваквом пројекту. Таква воља може се тумачити као њен отпор бујници глобализма и њена идентитетска самосвијест.

Постојала је, дакле, идеја, постојала је енергија, воља, бедени су били ту, као и нацрти, програми, планови и скице, макете, чврста конструкција и скелет, исписане координате, али тек када је добила срце Блогерама је почела да живи. То срце чинила су дјеца која нису могла да одоле зову писања, дјеца која су енергију Блогераме успјела да каналишу у прегршт квалитетних текстова... Нису то била обична дјеца. Они који су 29. јануара у свечаној сали Матице српске слушали њихове текстове могли су да чују нешто од њиховог талента и креативности, да уживају у атмосфери коју су направили осамнаестогодишњаци који писање доживљавају правилно, као свет и узвишен чин, као спој етике и естетике, а језик као једну надграматичку категорију. Сходно томе, они писање блога нису схватили као таложее безвриједних текстова (типа: појела, попила, купила итд.), већ као мисију у којој књижевност треба да освоја нове просторе. Нису дошли на курс да постану популарни блогери, већ да направе прве кораке на путу да једног дана постану приповједачи, пјесници, критичари, теоретичари, новинари истраживачи...

Зато се са њима и могло радити... Ти осамнаестогодишњаци успијевали су у својим причама и есејима да спајају Мерсоа и Чепмена, Ничеа, Стаљина и Харија Потера, идеје Далија и Гандија... Да створе историјску фикцију Бана Јелачића, упале свијећу за Џорџа Лоренса Прајса... Писали су о Ван Гогу и Саморију, Нирвани, Кјубрику, Бори Станковићу... Постављали су својим текстовима питања са каквим се суочавају модерни филозофи и херменеутичари друштва... Прочитали су, видјели, завољели и за својих осамнаест доживјели и искусили више умјетности него што неки доживе за својих стотину љета. У сваком тексту написаном на Блогерами налази се бар једна реченица коју вриједи памтити.

Питате се, вјероватно, одакле су се створила та дјеца и гдје смо их пронашли. Вјерујте ми, нисмо их увезли из Европе. Они сједе по вашим учионицама, живе у вашим зградама и улицама... Нису, дакле, све те младе главе бесповратно загњурене у безличну празнину *touch screen*-а, није сву омладину српску заслијепио систем безвриједности: још увијек има оних који читају, уче, промишљају, гледају и слушају више од онога што им неко каже да морају, да треба и да је довољно; још увијек у тој напрслој просвјети има оних који добро раде свој посао. Понудите им нешто добро и вратиће вам троструко. Не треба дозволити да ишчезну...

А у мени остаје нада да почетак и крај Блогераме неће представљати почетак и крај, већ почетак њиховог писања.

Марко ТОШОВИЋ